

НАРЕДБА ЗА ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ НА САМООСИГУРЯВАЩИТЕ СЕ ЛИЦА, БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ НА РАБОТА В ЧУЖБИНА И МОРСКИТЕ ЛИЦА

(Загл. изм. - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.)

Обн. - ДВ, бр. 21 от 17.03.2000 г., в сила от 01.01.2000 г.; изм. и доп., бр. 83 от 10.10.2000 г.; изм. с Решение № 8525 от 29.12.2000 г. на ВАС на РБ -, бр. 8 от 26.01.2001 г., в сила от 26.01.2001 г.; изм. с Решение № 3357 от 15.05.2001 г. на ВАС на РБ -, бр. 52 от 08.06.2001 г., в сила от 08.06.2001 г.; изм. и доп., бр. 19 от 19.02.2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 91 от 14.10.2003 г.; изм., бр. 1 от 03.01.2006 г., в сила от 01.01.2006 г.; изм. и доп., бр. 15 от 16.02.2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм. и доп., бр. 17 от 19.02.2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм. и доп., бр. 12 от 13.02.2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм. и доп., бр. 67 от 21.08.2009 г.; изм. и доп., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм. и доп., бр. 13 от 11.02.2011 г., в сила от 01.01.2011 г.; изм. и доп., бр. 16 от 24.02.2012 г., в сила от 01.01.2012 г.; изм. и доп., бр. 80 от 19.10.2012 г., в сила от 01.08.2012 г.; изм. и доп., бр. 33 от 05.04.2013 г., в сила от 01.01.2013 г., **изм. с Решение № 8660 от 17.06.2013 г. на ВАС на РБ - бр. 94 от 29.10.2013 г.**

Приложение № 2 към член единствен, т. 2 на ПМС № 30 от 10.03.2000 г.

Раздел I

Обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица и на работещите без трудова правоотношение

Чл. 1. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм. и доп., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; доп., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; доп., бр. 67 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 01.01.2012 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 91 от 2003 г., изм., бр. 1 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., доп., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; доп., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; доп., бр. 67 от 2009 г.; изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 01.01.2012 г.) Задължението за осигуряване за лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 - 4 от Кодекса за социално осигуряване - еднолични търговци, съдружници в търговски дружества, собственици на ЕООД, физически лица-членове на неперсонифицирани дружества, регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители, лица, упражняващи по регистрация свободна професия или занаятчийска дейност, възниква от деня на започване или възобновяване на трудовата дейност и продължава до нейното прекъсване или прекратяване.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., доп., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; доп., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 01.01.2012 г.) При започване, прекъсване, възобновяване или прекратяване на всяка трудова дейност, за която е регистрирано самоосигуряващото се лице, се подава декларация по утвърден образец от изпълнителния директор на Националната агенция за приходите (НАП) до компетентната териториална дирекция на НАП, подписана от самоосигуряващото се лице, в 7-дневен срок от настъпване на обстоятелството. Декларация за прекъсване на дейността не се подава за периодите по чл. 9, ал. 2, т. 5 от Кодекса за социално осигуряване.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 1 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.; изм., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; доп., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; доп., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 01.03.2012 г.) Видът на осигуряването се определя с декларация по утвърден образец от изпълнителния директор на НАП, която се подава от самоосигуряващото се лице в компетентната териториална дирекция на НАП в 7-

дневен срок от започването или от възобновяването на трудовата дейност. При прекъсване и възобновяване на съответната трудова дейност, както и при започване на друга трудова дейност през календарната година самоосигуряващото се лице не може да променя вида на осигуряването. При започване и възобновяване на трудовата дейност, ако декларацията за вида на осигуряването не е подадена в 7-дневния срок, лицето подлежи на осигуряване само за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт.

(4) (Нова - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.) Видът на осигуряването може да се променя за всяка календарна година, ако е подадена декларация по утвърден образец от изпълнителния директор на НАП до края на януари на съответната календарна година.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 4 изм. и доп., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.) За лица, упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност по регистрация, се считат тези, които упражняват дейност:

1. (доп. - ДВ, бр. 91 от 2003 г.) на основание на предварителна регистрация, определена с нормативен акт - нотариуси, адвокати, експерт-счетоводители; лицензирани оценители, експерти към съда и прокуратурата, медицински специалисти, застрахователни агенти по чл. 164, ал. 1 от Кодекса за застраховането и други;

2. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) за която подлежат на облагане с патентен данък и не са еднолични търговци;

3. (отменена в частта ѝ по чл. 1, ал. 4, т. 3 относно "и съдебните кандидати по чл. 164, ал. 3 от Закона за съдебната власт" с Решение № 8525 на ВАС - ДВ, бр. 8 от 2001 г., изм. - ДВ, бр. 91 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 1 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) като извършват професионална дейност на свой риск и за своя сметка - дейци на науката, културата, образованието, архитекти, икономисти, инженери, журналисти и други физически лица, упражняващи свободна професия, регистрирани с ЕИК по регистър БУЛСТАТ, извън тези по т. 1 и 2

(6) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 91 от 2003 г., предишна ал. 5, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм. изцяло, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; доп., бр. 33 от 2013 г.) Лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2, 4 - 6 от Кодекса за социално осигуряване, на които е отпусната пенсия, се осигуряват по свое желание по предвидения с наредбата ред. За лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, на които е отпусната пенсия, осигуряването възниква от датата, посочена в декларацията по ал. 2, но не по-рано от 1-во число на месеца, през който е подадена.

(7) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., отм., бр. 1 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 6, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 2. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; доп., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм. и доп., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм. и доп., бр. 67 от 2009 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; доп., бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2011 г.; изм. и доп., бр. 16 от 2012 г., в сила от 01.01.2012 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 1 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., изм., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; доп., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; доп., бр. 67 от 2009 г.; изм. изцяло, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 01.01.2012 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) Едноличните търговци, регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители и лицата, упражняващи свободна професия или занаятчийска дейност на основание на регистрация, внасят осигурителните вноски по съответната сметка на компетентната териториална дирекция на НАП поотделно за всеки месец, като в документите за внасянето им се попълва ЕГН, ЛНЧ или служебен номер, издаден от НАП на лицето.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм. и доп., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм. изцяло, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) Физическите лица - съдружници в търговски дружества или собственици на ЕООД, и физическите лица - членове на неперсонифицирани дружества, внасят осигурителните вноски по съответната сметка на компетентната териториална дирекция на НАП на самоосигуряващото се лице поотделно за всеки месец, като в документите за внасянето им се попълва ЕГН, ЛНЧ или служебен номер, издаден от НАП на лицето.

(3) (Нова - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; доп., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм. и доп., бр. 16 от 2012 г., в сила от 01.03.2012 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) Самоосигуряващите се лица, които извършват дейности на различни основания, внасят авансовите си вноски за едно от основанията по избор на лицето. Лицата, регистрирани като земеделски производители или тютюнопроизводители, когато едновременно с тази дейност упражняват и дейности по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 2 от Кодекса за социално осигуряване, се осигуряват върху минималния осигурителен доход, определен за лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 2 от Кодекса за социално осигуряване.

(4) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., предишна ал. 3, изм., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; доп., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; доп., бр. 67 от 2009 г.; изм. изцяло, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; доп., бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2011 г.) Окончателният размер на месечния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица се определя за периода, през който е упражнявана трудова дейност през предходната година, въз основа на данните, декларирани в справка към годишната данъчна декларация по Закона за данъците върху доходите на физическите лица, и не може да бъде по-малък от минималния месечен осигурителен доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година и по-голям от максималния месечен осигурителен доход. Окончателните осигурителни вноски се дължат от самоосигуряващите се лица в срока за подаване на декларацията върху годишния осигурителен доход в размерите за фонд "Пенсии" и за допълнително задължително пенсионно осигуряване. Годишният осигурителен доход, върху който се дължи окончателната осигурителна вноска, се определя като разлика между сбора от средномесечния деклариран или определен с влязъл в сила ревизионен акт по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс облагаем доход от упражняване на съответната трудова дейност и сбора от доходите, върху които помесечно са внасяни авансово осигурителни вноски. Когато с данъчната декларация за предходната година са декларирани доходи, получени за извършена дейност през минали години, или при определен с влязъл в сила ревизионен акт по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс по-висок или по-нисък облагаем доход, лицето подава и коригираща справка за осигурителния доход за съответната година. Коригиращата справка се подава в срока за подаване на данъчната декларация за предходната година.

(5) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., доп., бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 91 от 2003 г., предишна ал. 4, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм., бр. 67 от 2009 г.; отм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.)

(6) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., отм. с Решение № 3357 на ВАС на РБ, бр. 52 от 2001 г., предишна ал. 5, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм. и доп., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм. и доп., бр. 67 от 2009 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2011 г.; изм., бр. 33 от 2013

г., в сила от 01.01.2013 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; доп., бр. 67 от 2009 г.; изм. изцяло, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2011 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г., **изм. с Решение № 8660 на ВАС на РБ, бр. 94 от 2013 г.**) Осигурителните вноски върху избрания осигурителен доход съгласно чл. 6, ал. 7 от Кодекса за социално осигуряване се внасят до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят. За избран осигурителен доход от самоосигуряващото се лице, което е избрало да се осигурява и за общо заболяване и майчинство, се счита доходът, върху който са внесени осигурителни вноски до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; доп., бр. 67 от 2009 г.; отм., бр. 33 от 2013 г.)

(3) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм., бр. 67 от 2009 г.) Осигурителни вноски не се внасят от самоосигуряващите се лица, когато са осигурени и за общо заболяване и майчинство за времето, през което са получавали парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на малко дете, и за периодите на временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на малко дете, през което не са имали право на парично обезщетение.

(4) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.) Лицата, осигурени само за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт, дължат осигурителни вноски за периодите на временна неработоспособност бременност и раждане или отглеждане на малко дете.

(5) (Нова - ДВ, бр. 91 от 2003 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.) Лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, осигурени само за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт, могат да внесат авансово дължимите месечни осигурителни вноски върху избрания осигурителен доход за определени от тях периоди през календарната година.

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 91 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм. и доп., бр. 67 от 2009 г.) (1) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; нова, бр. 67 от 2009 г.) Минималният размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, които не упражняват трудова дейност през целия месец, се определя пропорционално на работните дни от месеца за периода, през който е упражнявана дейността.

(2) (Предишен текст на чл. 4 - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; предишен текст на чл. 4 - ДВ, бр. 67 от 2009 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.) Ако лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване работят по трудово правоотношение, осигурителните вноски за дейността им като самоосигуряващи се лица се внасят върху избран осигурителен доход. Сборът от възнаграждението и осигурителния доход, върху който се внасят месечните осигурителни вноски, не може да бъде по-голям от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 91 от 2003 г.; изм., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм., бр. 67 от 2009 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.) За лицата, работещи без трудово правоотношение, които не са осигурени на друго основание по чл. 4, ал. 1, 2 и ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, през съответния месец се дължат осигурителни вноски върху полученото възнаграждение, ако месечният размер на възнаграждението е равен или по-голям от една минимална работна заплата за страната, след намаляването му с разходите за

дейността, определени по реда на Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 91 от 2003 г.; изм., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм., бр. 67 от 2009 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.) За лицата, работещи без трудово правоотношение, които са осигурени на друго основание по чл. 4, ал. 1, 2 и ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, през съответния месец се дължат осигурителни вноски върху полученото възнаграждение независимо от неговия размер след намаляването му с разходите за дейността, определени по реда на Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 91 от 2003 г., изм., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм., бр. 67 от 2009 г.; доп. бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 80 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 1 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., изм., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) Териториалните поделения на Националния осигурителен институт издават осигурителни книжки, в които се вписват осигурителният стаж, осигурителният доход и направените осигурителни вноски на:

1. (нова - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм. изцяло, бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм. изцяло, бр. 67 от 2009 г.; изм., бр. 80 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г.) лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Кодекса за социално осигуряване;

2. (нова - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.) работници или служители, наети по трудов договор от осигурители, които не са еднолични търговци или юридически лица;

3. (нова - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; отм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; отм., бр. 67 от 2009 г.)

(2) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.) Осигурителните книжки се издават по искане на лицето, подлежащо на осигуряване, а в случаите по ал. 1, т. 2-по искане на осигурителя.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) Периодите, през които лицата са подлежали на осигуряване, се попълват в осигурителните книжки от осигурителите и самоосигуряващите се лица.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.) Осигурителните книжки се заверяват от длъжностно лице на териториалното поделение на Националния осигурителен институт при прекратяване на осигуряването или по искане на осигуреното лице за всяка календарна година до изтичане на следващата година.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.) Осигурителните книжки на самоосигуряващите се лица се заверяват, при условие че са внесени дължимите осигурителни вноски по чл. 6, ал. 8 от Кодекса за социално осигуряване.

(Нова - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 8. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 91 от 2003 г., изм., бр. 1 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., отм., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 9. (Отм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г.)

Чл. 10. (Отм. - ДВ, бр. 91 от 2003 г.)

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 91 от 2003 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) (1) За лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 Кодекса за социално осигуряване при изплащане на възнаграждение за работа без

трудова правоотношение осигурителни вноски не се внасят от възложителя на работата и не се удържат от възнаграждението.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 91 от 2003 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) Самоосигуряващите се лица внасят осигурителни вноски върху доходите от работа без трудово правоотношение по реда на чл. 6, ал. 8 от Кодекса за социално осигуряване независимо от дейността, за която са регистрирани. Сборът от доходите, върху които се дължат осигурителни вноски, не може да бъде по-малък от минималния месечен размер на осигурителния доход, определен по чл. 6, ал. 2, т. 2 от Кодекса за социално осигуряване.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 91 от 2003 г.)

Раздел II

Обществено осигуряване на лицата, изпратени на работа в чужбина, и на лицата по чл. 4, ал. 9 от Кодекса за социално осигуряване

(Загл. изм. - ДВ, бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2011 г.; изм., бр. 80 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.)

Чл. 12. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г.; изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; ; изм., бр. 67 от 2009 г.) Българските граждани, работещи в чужбина по трудови или служебни правоотношения с български осигурител, се осигуряват задължително по българското законодателство.

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм., бр. 67 от 2009 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 91 от 2003 г.; изм. изцяло, бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм., бр. 67 от 2009 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.) Осигурителните вноски за работещите в чужбина по трудово правоотношение с български работодатели се разпределят по реда на чл. 6, ал. 3 и чл. 157, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване, а за работещите по служебни правоотношения са за сметка на държавния бюджет.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) Осигурителните вноски се внасят по сметка на ТД на НАП от изпращащата организация до 25-о число на всеки календарен месец, следващ месеца, за който се отнасят.

(3) (Нова - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; отм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.05.2013 г.)

(4) (Нова - ДВ, бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; отм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.05.2013 г.)

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) Осигурителните вноски за лицата, по чл. 13, ал. 1 се изчисляват върху левовата заплата и върху левовата равностойност на валутната заплата по курса на Българската народна банка към датата на плащането.

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., отм., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Чл. 16. (Нов - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 24.02.2012 г.; изм. и доп., бр. 33 от 2013 г.) (1) (Предишен текст чл. 16 - ДВ, бр. 33 от 2013 г.) Лицата, изпратени на работа в чужбина от български посредник, могат да се осигуряват за своя сметка, като писмено декларират пред изпращащия посредник, който действа като осигурител за лицето, желанието да се осигуряват за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2013 г.) Лицата по ал. 1 декларират пред посредника датата, от която искат да бъдат осигурявани, или датата, от която искат осигуряването да се прекрати. Осигуряването възниква от датата, посочена в декларацията, но не по-рано от 1-во число на месеца, през който е подадена.

Чл. 17. (Нов - ДВ, бр. 91 от 2003 г., изм., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; доп., бр. 33 от 2013 г.) (1) Лицата, работещи в международни органи или организации със съгласието на компетентните български държавни органи, могат да се осигуряват за своя сметка за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт върху избран месечен осигурителен доход между минималния и максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; доп., бр. 33 от 2013 г.) Осигуряването на лицата по ал. 1 се извършва чрез българския държавен орган, който е дал съгласието си за изпращането им на работа в международен орган или организация. Лицата декларират пред съответния държавен орган датата, от която искат да бъдат осигурявани, или датата, от която искат осигуряването да се прекрати. Осигуряването възниква от датата, посочена в декларацията, но не по-рано от 1-во число на месеца, през който е подадена.

Чл. 17а. (Нов - ДВ, бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм., бр. 67 от 2009 г.; доп., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2011 г.) (1) (Изм. изцяло - ДВ, бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2011 г.) Съпругът/съпругата на дългосрочно командирован служител в дипломатическа служба за времето, през което е пребивавал в чужбина по време на задграничния му мандат, може да се осигурява по свое желание и за своя сметка за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година, ако не е осигурен/осигурена на друго основание или по законодателството на приемащата държава съгласно действащ международен договор, по който Република България е страна. Осигуряването се извършва чрез изпращащото ведомство на дългосрочно командирования служител в дипломатическа служба.

(2) (Нова - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2011 г.) Лицата по ал. 1 декларират пред изпращащото ведомство започването и прекратяването на осигуряването. Осигуряването възниква от датата, посочена в декларацията, но не по-рано от 1-во число на месеца, през който е подадена.

(3) (Нова - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; отм., бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2011 г.)

Чл. 17б. (Нов - ДВ, бр. 80 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г.; изм. и доп., бр. 33 от 2013 г.) (1) Съпрузите на лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 4 от Кодекса за социално осигуряване, когато с тяхно съгласие участват в упражняваната от тях трудова дейност, могат да се осигуряват по свое желание и за своя сметка за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт и за общо заболяване и майчинство, ако не са осигурени по чл. 4, ал. 1 и/или чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4, и/или чл. 4а от Кодекса за социално осигуряване. Осигурителните вноски за съпрузите на лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване се внасят върху минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година, а за съпрузите на лицата по чл. 4, ал. 3, т. 4 от Кодекса за социално осигуряване - върху минималния осигурителен доход за

регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2013 г.) Лицата по ал. 1 внасят осигурителните вноски за всеки месец поотделно до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят, в размерите за фондовете „Пенсии“ и „Общо заболяване и майчинство“ по сметката на съответната компетентна териториална дирекция на Националната агенция за приходите, като в документите за внасянето им попълват своя ЕГН, ЛНЧ или служебен номер, издаден им от Националната агенция за приходите.

(3) Възникването, прекъсването, възобновяването и прекратяването на осигуряването на лицата по ал. 1 се декларира от лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 4 от Кодекса за социално осигуряване с декларация-образец № 1 „Данни за осигуреното лице“ по реда на Наредба № Н-8 от 2005 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (обн., ДВ, бр. 1 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 7 от 2007 г., бр. 8 от 2008 г., бр. 3 от 2009 г., бр. 1 от 2010 г.; попр., бр. 2 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 11, 58 и 83 от 2010 г., бр. 6, 55 и 76 от 2011 г. и бр. 5 и 68 от 2012 г.). Осигуряването възниква или се възобновява от датата, посочена в декларацията, но не по-рано от 1-во число на месеца, предхождащ месеца, през който е подадена.

(4) Прекъсването/прекратяването на трудовата дейност на лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 4 от Кодекса за социално осигуряване прекъсва/прекратява осигуряването на лицата по ал. 1.

Чл. 18. (Нов - ДВ, бр. 91 от 2003 г.; изм., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 01.01.2009 г.; изм., бр. 67 от 2009 г.; доп., бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2011 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) Осигурителните вноски за лицата по чл. 13, ал. 4, чл. 16, 17 и 17а се внасят до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят, или авансово по реда на чл. 3, ал. 5.

Чл. 19. (Нов - ДВ, бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.; изм. и доп., бр. 17 от 2008 г., в сила от 01.01.2008 г.; изм., бр. 80 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) (1) Териториалните поделения на Националния осигурителен институт издават осигурителни книжки на лицата по чл. 16, 17, 17а и чл. 17б, ал. 1.

(2) Осигурителните книжки се издават по искане на:

1. организацията, чрез която се извършва осигуряването - за лицата по чл. 16, 17 и 17а;

2. лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1 и 4 от Кодекса за социално осигуряване за лицата по чл. 17б, ал. 1.

(3) Лицата, по чието искане са издадени осигурителни книжки, вписват в тях периодите, през които лицата по ал. 1 са подлежали на осигуряване.

(4) Осигурителните книжки се заверяват от длъжностно лице на териториалното поделение на Националния осигурителен институт за периодите, за които са внесени осигурителни вноски за лицата по ал. 1.

Чл. 19а. (Нов - ДВ, изм., бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2011 г.; отм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.)

Чл. 19б. (Нов - ДВ, бр. 80 от 2012 г., в сила от 01.08.2012 г.) Осигурителните вноски за лицата по чл. 13, ал. 4, чл. 16, 17, 17а и чл. 17б, ал. 1 се внасят задължително за целия период от датата на възникване или възобновяване на осигуряването до датата на неговото прекъсване или прекратяване.

Раздел III

(Нов - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.)

Обществено осигуряване на морските лица

Чл. 20. (Нов - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.; изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) (1) Морските лица задължително се осигуряват за общо заболяване, майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост, смърт, трудова злополука и професионална болест и по свое желание - и за безработица.

(2) Осигурителните вноски за рисковете по ал. 1 са изцяло за сметка на морските лица и се дължат в размерите за фондовете "Общо заболяване и майчинство", "Пенсии", "Трудова злополука и професионална болест" или и за "Безработица" върху избран месечен осигурителен доход между минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица и максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

(3) Видът на осигуряването и избраният месечен осигурителен доход се декларират от морските лица пред работодателя в 7-дневен срок от датата, на която е започнало изпълнението на задълженията по трудовия договор, и това е удостоверено писмено съгласно чл. 63, ал. 4 от Кодекса на труда. Видът на осигуряването и избраният месечен осигурителен доход могат да се променят за всяка календарна година, ако морското лице е подало декларация пред своя работодател до края на януари на съответната календарна година.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) Осигурителните вноски за морските лица се внасят от работодателя до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е положен трудът.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Лицата, които са се осигурявали чрез българска организация - посредник за изпращане на работа в чужбина, могат да внасят осигурителни вноски до 1 януари 2001 г. по реда на отменения раздел IV от Наредбата за трудовите и осигурителните отношения на българските граждани, изпратени на работа в чужбина от български работодатели, приета с Постановление № 162 на Министерския съвет от 1992 г. (обн., ДВ, бр. 70 от 1992 г.; изм., бр. 25 и 85 от 1993 г., бр. 100 от 1994 г. и бр. 154 от 1998 г.).

§ 2. (Изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г.; изм., бр. 91 от 2003 г.) Наредбата се приема на основание чл. 4, ал. 7 от Кодекса за социално осигуряване и влиза в сила от 1 януари 2000 г.

§ 3. (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., бр. 15 от 2007 г., в сила от 01.01.2007 г.) Контролът по изпълнението на наредбата се възлага на Националния осигурителен институт и Националната агенция за приходите съобразно възложените им дейности.

§ 4. (Нов - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 01.01.2010 г.) Видът на осигуряването и избраният месечен осигурителен доход от морските лица за 2010 г. се декларират пред работодателя до 31 март 2010 г., а дължимите осигурителни вноски за януари и февруари 2010 г. се внасят без лихва до 31 май 2010 г.

§ 5. (Нов - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 01.01.2013 г.) Лицата по чл. 16 и 17, които са заявили писмено желанието си за осигуряване за времето преди 1 януари 2013 г., но не са внесли дължимите осигурителни вноски, могат да ги внесат в срок до 31 декември 2013 г.

Преходни и заключителни разпоредби към ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 247 на МС от 11.10.2012 г. за изменение и допълнение на Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица

(ДВ, бр. 80 от 19.10.2012 г., в сила от 01.08.2012 г.)

§ 6. Осигурителните вноски от лицата по чл. 4, ал. 9 от Кодекса за социално осигуряване за август и септември 2012 г. се внасят без лихва до 31 октомври 2012 г.